

Εργαστήριο

Οικονομικής του Διεθνούς Εμπορίου

Κεφάλαιο 7: Διεθνής κίνηση συντελεστών παραγωγής

Εργασία – Κεφάλαιο - Πολυεθνικές

Επιμέλεια Δημήτρη Σκούρα

Πάτρα 2007

1. Γλωσσάριο

Διεθνείς κινήσεις συντελεστών (International factor movements)	Ο όρος αναφέρεται στη μελέτη της μετανάστευσης (διεθνής κίνηση της εργασίας) και τη κίνηση του κεφαλαίου (δανεισμός). Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι ένα μόρφωμα μεταφοράς κεφαλαίου και αξιοποίησης ξένης εργασίας.
Μετανάστευση (Immigration)	Η προσωρινή ή μόνιμη μετακίνηση εργατικού δυναμικού από μια χώρα σε μια άλλη.
Αφαίμαξη επιστημόνων (Brain drain)	Η μετανάστευση από υπό ανάπτυξη ή ολιγότερο αναπτυγμένες χώρες του εργατικού δυναμικού με υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων και εκπαίδευσης σε βιομηχανικές χώρες υψηλών μισθών.
Θεώρημα Rybczynski (Rybczynski theorem)	Η αύξηση ενός συντελεστή οδηγεί σε απόλυτη επέκταση του προϊόντος που χρησιμοποιεί τον συντελεστή εντατικά και σε απόλυτη συρρίκνωση του προϊόντος που χρησιμοποιεί τον άλλο συντελεστή εντατικά.
Κίνηση κεφαλαίου (Capital movement)	Η εισροή ή εκροή κεφαλαίου από μία χώρα.
Πολυεθνική επιχείρηση (Multinational corporation)	Η επιχείρηση που μέσα από ολική ή μερική (τουλάχιστον 10%) ιδιοκτησία ελέγχει μια άλλη επιχείρηση σε μια άλλη χώρα και οι δύο επιχειρήσεις δρουν σαν ένας οργανισμός.
Θυγατρική επιχείρηση (Subsidiary firm)	Η επιχείρηση που είναι ιδιοκτησία ή ελέγχεται ολικά από μια άλλη επιχείρηση (μητρική – parental) που είναι εγκατεστημένη σε μια άλλη χώρα.
Κάθετη ολοκλήρωση (Vertical integration)	Η παραγωγή σε διαφορετικά στάδια επεξεργασίας ενός προϊόντος μέσα στην ίδια επιχείρηση-οργανισμό.
Ανιούσα επιχείρηση (Upstream firm)	Η επιχείρηση που παράγει ένα ενδιάμεσο αγαθό που χρησιμοποιείται σαν εισροή από μια άλλη επιχείρηση (κατιούσα – downstream).
Μεταβιβαστική τιμολόγηση (Transfer pricing)	Διαδικασία τιμολόγησης μεταξύ μητρικής και θυγατρικής εταιρείας με σκοπό την αποφυγή της φορολόγησης. Για παράδειγμα εάν η μητρική εταιρεία αντιμετωπίζει υψηλό φορολογικό καθεστώς στη χώρα της και η θυγατρική όχι, τότε η θυγατρική τιμολογεί υψηλά (και αυθαίρετα) τα προϊόντα της προς τη μητρική και έτσι η μητρική αποφεύγει τη φορολογία.

2. Ερωτήσεις Σωστού-Λάθους

Σ	Λ	Η διεθής κίνηση εργασίας τείνει να αυξάνει τις διαφορές μισθών μεταξύ των χωρών και να μειώνει τη διεθνή αποτελεσματικότητα.
Σ	Λ	Ο όρος «αφαίμαξη επιστημόνων» αναφέρεται στη κατάσταση που μετά το διαγωνισμό στο Διεθνές Εμπόριο.
Σ	Λ	Υπάρχει οικονομικό όφελος για τους εργάτες που μένουν στη χώρα τους ενώ οι άλλοι μεταναστεύουν.
Σ	Λ	Οι δημοσιοοικονομικές επιπτώσεις των μεταναστών στη χώρα που τους δέχεται εξαρτώνται από το επίπεδο εκπαίδευσης και δεξιοτήτων τους.
Σ	Λ	Οι άμεσες ξένες επενδύσεις είναι κυρίως κίνηση κεφαλαίου ανάμεσα σε χώρες.
Σ	Λ	Παρά τις πολιτικές αντιρρήσεις για τις άμεσες ξένες επενδύσεις, οι χώρες που τις υποδέχονται είναι καλύτερα να τις επιδοτούν από ότι να τις φορολογούν.
Σ	Λ	Οι περισσότερες θεωρίες διεθνούς εμπορίου υποθέτουν ότι οι συντελεστές δεν μετακινούνται ανάμεσα στις χώρες.
Σ	Λ	Η ιδιοκτησία ενός εργοστασίου της Coca-Cola στην Ελλάδα είναι παράδειγμα κάθετης ολοκλήρωσης.
Σ	Λ	Τα ιαπωνικά εργοστάσια αυτοκινήτων στην Αγγλία φτιάχτηκαν με σκοπό να έχουν προσπέλαση σε φθηνούς φυσικούς πόρους.
Σ	Λ	Η μεταβιβαστική τιμολόγηση εμφανίζεται όποτε οι πολυεθνικές αλλάζουν τις τιμές των προϊόντων που μεταφέρονται διεθνώς με σκοπό να μειώσουν το συνολικό παγκόσμιο φόρο που θα πληρώσουν.
Σ	Λ	Οι αμερικανικές και ευρωπαϊκές πολυεθνικές επενδύουν σε υπό ανάπτυξη χώρες με αποκλειστικό σκοπό την αξιοποίηση των χαμηλών μισθών.

3. Ερώτηση Αντιστοίχισης

1. Αφαίμαξη
επιστημόνων	A. Η επιχείρηση που είναι ιδιοκτησία ή ελέγχεται
ολικά από μια άλλη επιχείρηση που είναι
εγκατεστημένη σε μια άλλη χώρα.
2. Κάθετη
ολοκλήρωση	B. Διαδικασία τιμολόγησης μεταξύ μητρικής και
θυγατρικής εταιρείας με σκοπό την αποφυγή της
φορολόγησης.
3. Μετανάστευση	Γ. Η εισροή ή εκροή κεφαλαίου από μία χώρα.
4. Μεταβιβαστική
τιμολόγηση	Δ. Η επιχείρηση που μέσα από ολική ή μερική
(τουλάχιστον 10%) ιδιοκτησία ελέγχει μια άλλη
επιχείρηση σε μια άλλη χώρα και οι δύο
επιχειρήσεις δρουν σαν ένας οργανισμός.
5. Θεώρημα
Rybczynski	E. Η παραγωγή σε διαφορετικά στάδια επεξεργασίας
ενός προϊόντος μέσα στην ίδια επιχείρηση-
οργανισμό.
6. Πολυεθνική
επιχείρηση	ΣΤ. Η προσωρινή ή μόνιμη μετακίνηση εργατικού
δυναμικού από μια χώρα σε μια άλλη.
7. Θυγατρική
επιχείρηση	Z. Η μετανάστευση από υπό ανάπτυξη ή oligότερο
αναπτυγμένες χώρες του εργατικού δυναμικού με
υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων και εκπαίδευσης σε
βιομηχανικές χώρες υψηλών μισθών.
8. Κίνηση
κεφαλαίου	H. Η αύξηση ενός συντελεστή οδηγεί σε απόλυτη
επέκταση του προϊόντος που χρησιμοποιεί τον
συντελεστή εντατικά και σε απόλυτη συρρίκνωση
του προϊόντος που χρησιμοποιεί τον άλλο
συντελεστή εντατικά.

4. Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής

1. Με απουσία εξωτερικών οικονομιών, οι χώρες που στέλνουν μεγάλο αριθμό εργατών σε άλλες χώρες:
 - A. Χάνουν μόνο εάν τα κέρδη των μεταναστών εξαιρεθούν από τους υπολογισμούς ευημερίας
 - B. Χάνουν με ή χωρίς υπολογισμό των κερδών των μεταναστών
 - Γ. Χάνουν διότι το κατά κεφαλή εισόδημα μειώνεται
 - Δ. Κερδίζουν ακόμα και εάν τα κέρδη των μεταναστών εξαιρεθούν του υπολογισμού της ευημερίας
 - E. Κανένα από τα παραπάνω
2. Ποιό κομμάτι της κοινωνίας σίγουρα χάνει από τη μετανάστευση;
 - A. Οι μετανάστες
 - B. Οι εργοδότες των μεταναστών στη νέα χώρα
 - Γ. Οι εργοδότες των μεταναστών στη χώρα από όπου έφυγαν
 - Δ. Οι εργάτες που δεν μετανάστευσαν
 - E. Καμμία από τις παραπάνω ομάδες
3. Η ανάλυση προσφοράς και ζήτησης της μετανάστευσης:
 - A. Υποθέτει ότι η εξίσωση της αμοιβής των συντελεστών δεν επιτυγχάνεται μόνο μέσα από το εμπόριο
 - B. Έμμεσα υποθέτει ότι οι αμοιβές των συντελεστών θα εξισωθούν μέσα μόνο από το εμπόριο
 - Γ. Θεωρεί το θεώρημα εξίσωσης της αμοιβής των συντελεστών άσχετο με την ανάλυση
 - Δ. Παραδέχεται ότι η εξίσωση των τιμών των αγαθών δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από το εμπόριο
 - E. Δεν κάνει υποθέσεις ούτε για εξίσωση των αμοιβών των συντελεστών ούτε για εξίσωση των τιμών των προϊόντων
4. Η μετανάστευση από μια χώρα σε μια άλλη:
 - A. Μεγεθύνει τις διαφορές στα αποθέματα των συντελεστών μεταξύ των χωρών
 - B. Οδηγεί σε διεθνή σύγκλιση των μισθών και σε μεγαλύτερη παγκόσμια αποτελεσματικότητα
 - Γ. Αυξάνει τους μισθούς στη χώρα υποδοχής
 - Δ. Αυξάνει τη δυνατότητα για διεθνές εμπόριο που βασίζεται στο συγκριτικό πλεονέκτημα
 - E. Κανένα από τα παραπάνω

5. Ποιό από τα ακόλουθα δεν θα αυξήσει τις πιθανότητες κάποιου να μεταναστεύσει;
- A. Μια αύξηση στο προσδοκώμενο μισθό στη χώρα υποδοχής
 - B. Μία μείωση στο προσδοκώμενο μισθό στη χώρα του
 - Γ. Εάν είναι μεγάλης ηλικίας
 - Δ. Εάν έχει πτυχίο πανεπιστημίου
 - E. Όλα τα παραπάνω αυξάνουν τις πιθανότητες
6. Εάν εργάτες μεταναστεύουν από τη χώρα A στη χώρα B, τότε οι εργάτες στη χώρα A _____ και οι παραγωγοί στη χώρα A _____.
- A. χάνουν ; χάνουν
 - B. χάνουν ; κερδίζουν
 - Γ. κερδίζουν ; χάνουν
 - Δ. κερδίζουν ; κερδίζουν
 - E. Δεν μπορούμε να απαντήσουμε
7. Ποιό από τα παρακάτω δεν είναι παράδειγμα διεθνούς κίνησης συντελεστών;
- A. Μετανάστευση
 - B. Πολυεθνικές επιχειρήσεις
 - Γ. Μεταφορά τεχνολογίας μεταξύ χωρών
 - Δ. Διεθνές εμπόριο ενδιάμεσων αγαθών
 - E. Διεθνής δανεισμός
8. Η μετακίνηση εργασίας από την ημεδαπή στην αλλοδαπή:
- A. Αυξάνει το οριακό προϊόν της εργασίας στην ημεδαπή
 - B. Αυξάνει το οριακό προϊόν της εργασίας στην αλλοδαπή
 - Γ. Αφήνει το οριακό προϊόν της γης αμετάβλητο και στις δύο χώρες
 - Δ. Εμφανίζεται μόνο εάν το οριακό προϊόν της εργασίας στην ημεδαπή είναι υψηλότερο από αυτό της αλλοδαπής
 - E. Εξισώνει τις τιμές των ενδιάμεσων αγαθών
9. Με βάση το υπόδειγμα του ενός κινητικού συντελεστή και δύο αγαθών, η κίνηση της εργασίας:
- A. Κάνει όλους του ανθρώπους του κόσμου να βρίσκονται σε καλύτερη θέση
 - B. Αυξάνει το παγκόσμιο προϊόν
 - Γ. Δεν έχει επίπτωση στο οριακό προϊόν της γης
 - Δ. Δεν εξισώνει πλήρως τους μισθούς ανάμεσα στις χώρες
 - E. Προκαλεί αύξηση και των δύο αγαθών της οικονομίας της ημεδαπής

10. Με βάση το υπόδειγμα διαχρονικού εμπορίου, μία χώρα είναι πιθανό να δανειστεί διεθνώς εάν:

- A. Η απόδοση των επενδύσεων στη χώρα είναι πολύ υψηλή
- B. Η απόδοση των επενδύσεων στη χώρα είναι πολύ χαμηλή
- Γ. Η χώρα παράγει περισσότερο από όσο καταναλώνει
- Δ. Η χώρα παράγει λιγότερο από όσο καταναλώνει
- E. Κανένα από τα παραπάνω

11. Ποιό από τα παρακάτω **δεν** είναι μέρος της θεωρίας των πολυεθνικών επιχειρήσεων;

- A. Οι ΠΕ υπάρχουν για να αξιοποιούν την κάθετη ολοκλήρωση
- B. Οι ΠΕ υπάρχουν για να αποφεύγουν να πληρώνουν φόρους
- Γ. Οι ΠΕ υπάρχουν για να απλοποιούνται οι διαδικασίες μεταφοράς τεχνολογίας
- Δ. Οι ΠΕ υπάρχουν λόγω υψηλού μεταφορικού κόστους
- E. Οι ΠΕ υπάρχουν για να αποφεύγουν εμπόδια στο εμπόριο αγαθών

12. Ποιό από τα ακόλουθα **δεν** είναι σωστό;

- A. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι σημαντικό κομμάτι της διεθνούς κίνησης συντελεστών
- B. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι σημαντικό κομμάτι του διεθνούς εμπορίου αγαθών
- Γ. Ο κύριος στόχος των ΠΕ είναι ο έλεγχος της παραγωγής στο εξωτερικό
- Δ. Οι ξένες πολυεθνικές επιχειρήσεις που δρουν στις ΗΠΑ δεν είναι σημαντικές
- E. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις των Ιαπώνων στις ΗΠΑ είναι σημαντικές

13. Ποιό από τα ακόλουθα είναι παράδειγμα άμεσης ξένης επένδυσης;

- A. Αγορά μετοχών της IBM (Lenovo) στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης από μία Ιταλική επιχείρηση
- B. Η αγορά ομολόγων ΗΠΑ από ένα ταμείο ελλήνων συνταξιούχων
- Γ. Η εταιρεία Dell μετακινεί μέρος των δραστηριοτήτων της στην Ιρλανδία.
- Δ. Η κατάθεση ενός αμερικανού σε μία γαλλική τράπεζα στο Παρίσι
- E. Όλες οι παραπάνω προτάσεις

14. Τι σημαίνει ανιούσα επιχείρηση;

- A. Μία επιχείρηση που χρησιμοποιεί ενδιάμεσα αγαθά από μια άλλη επιχείρηση με σκοπό να κατασκευάσει τελικά αγαθά
- B. Τα κεντρικά γραφεία μιας πολυεθνικής επιχείρησης
- Γ. Το εργοστάσιο που εγκαθίσταται στο πάνω μέρος του ποταμού με σκοπό να διοχετεύει τα λύματά του στο ποτάμι
- Δ. Μία επιχείρηση που παράγει ένα ενδιάμεσο αγαθό που χρησιμοποιείται από μια άλλη επιχείρηση σαν εισροή
- E. Κανένα από τα παραπάνω

15. Ο όρος εσωτερίκευση αναφέρεται σε:

- A. Αύξηση στη διεθνή κίνηση συντελεστών, ειδικά κεφαλαίου, κατά την προηγούμενη δεκαετία
- B. Αύξηση στον όγκο του διεθνούς εμπορίου κατά την προηγούμενη δεκαετία
- Γ. Σε μια μείωση στα εμπόδια εμπορίου ανάμεσα στις χώρες που συμμετέχουν στην εσωτερίκευση
- Δ. Μια θεωρία εξήγησης της ύπαρξης πολυεθνικών επιχειρήσεων
- E. Σε μια μείωση του μεταφορικού κόστους ανάμεσα στις χώρες που συμμετέχουν στην εσωτερίκευση

16. Οι πολυεθνικές θα διαλέξουν τόπους εγκατάστασης οι οποίοι:

- A. Έχουν χαμηλή φορολογία
- B. Έχουν υψηλό κόστος εργασίας
- Γ. Έχουν πρόσβαση σε λιμάνια με βαθιά νερά
- Δ. Έχουν και άλλες εταιρείες που παράγουν το ίδιο προϊόν
- E. Βρίσκονται κοντά σε φορολογικούς παραδείσους

17. Υποθέστε ότι υπάρχουν περιορισμοί στη κίνηση του κεφαλαίου διεθνώς. Η χώρα Α έχει υψηλότερο επιτόκιο από τη χώρα Β. Η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίου θα οδηγήσει σε _____ στην απόδοση κεφαλαίου στη χώρα Α και σε _____ στην απόδοση κεφαλαίου στη χώρα Β.

- A. Μείωση ; μείωση
- B. Μείωση ; αύξηση
- Γ. Αύξηση ; μείωση
- Δ. Αύξηση ; αύξηση
- E. Καμμία μεταβολή ; μείωση

18. Η απελευθέρωση της διεθνούς κίνησης του κεφαλαίου θα οδηγήσει σε:

- A. Εξίσωση των αποδόσεων του κεφαλαίου
- B. Αύξηση του παγκόσμιου προϊόντος
- Γ. Αύξηση του προϊόντος κάθε χώρας που εμπλέκεται στην απελευθέρωση
- Δ. Όλα τα παραπάνω
- E. Τα A και B από τα παραπάνω

19. Από τη σκοπιά της χώρας υποδοχής, ποιά από τα ακόλουθα **δεν** είναι ένα δυνητικό όφελος των άμεσων ξένων επενδύσεων;

- A. Μεταφορά τεχνολογίας
- B. Μεταβιβαστική τιμολόγηση
- Γ. Οικονομίες κλίμακας
- Δ. Αύξηση φορολογικών εσόδων
- E. Μεταφορά δεξιοτήτων

20. Η πολυεθνική επιχείρηση είναι:

- A. Επιχείρηση με ιδιοκτήτες (εταίρους) από πολλές χώρες
- B. Επιχείρηση που εξάγει σε πολλές χώρες
- Γ. Επιχείρηση με παραγωγικές δραστηριότητες σε πολλές χώρες
- Δ. Επιχείρηση που είναι μικρότερη από τη μεγαλύτερη επιχείρηση στη χώρα υποδοχής
- E. Επιχείρηση με πολλά φορολογικά μητρώα

21. Οριζόντια ολοκληρωμένες πολυεθνικές επιχειρήσεις επενδύουν στο εξωτερικό για:

- A. Να κερδίσουν πρόσβαση σε ξένες αγορές
- B. Να κερδίσουν πρόσβαση σε ξένους φυσικούς πόρους
- Γ. Να καταφέρουν να παράγουν με χαμηλότερο κόστος
- Δ. Να διαφοροποιήσουν τις παραγωγικές δραστηριότητές τους σε νέα προϊόντα
- E. Κανένα από τα παραπάνω

22. Μία άμεση ξένη επένδυση που θα παράγει μέρη ενός υπολογιστή που θα πουλιέται στην Αμερική είναι παράδειγμα μιάς:

- A. Οριζόντιας ολοκλήρωσης
- B. Κάθετης ολοκλήρωσης για αύξηση αποτελεσματικότητας
- Γ. Σύμβαση μεταφοράς τεχνολογίας
- Δ. Καρτέλ ελέγχου τιμών στους υπολογιστές
- E. Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε

23. Οι πιθανές επιπτώσεις μιας πολυεθνικής δραστηριότητας στο ισοζύγιο πληρωμών στη χώρα αναχώρησης είναι:

- A.** Αρχικά αρνητικές λόγω εκροής κεφαλαίου, μετά θετικές λόγω επαναπατρισμού κερδών
- B.** Αρχικά θετικές μετά αρνητικές
- Γ.** Θετικές σε οποιαδήποτε στιγμή στο χρόνο
- Δ.** Αρνητικές εάν μαζί με το κεφάλαιο φεύγουν και υλικά, όργανα ή και άλλα προϊόντα
- Ε.** Αρνητικές σε οποιαδήποτε στιγμή στο χρόνο

24. Το κύριο κίνητρο για εγκατάσταση εργοστασίων από ελληνικές επιχειρήσεις στην Αλβανία είναι:

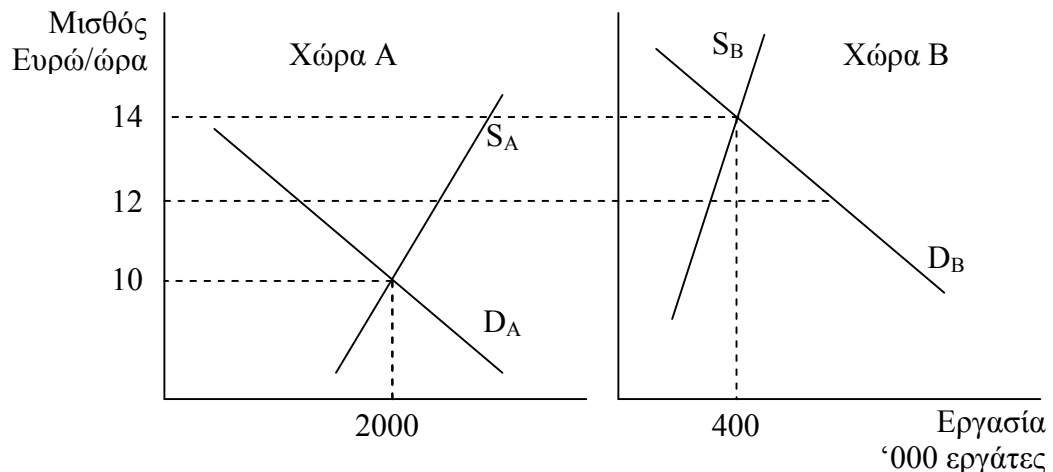
- A.** Να αποκτήσουν πρόσβαση στους φυσικούς πόρους της Αλβανίας
- B.** Να αποκτήσουν οικονομίες κλίμακας από την επέκταση στην Αλβανική αγορά
- Γ.** Να μειώσουν το κόστος παραγωγής λόγω χαμηλότερων μισθών
- Δ.** Για να πωλούν στην Αλβανία χωρίς να πληρώνουν δασμούς εισαγωγής
- Ε.** Για να πωλούν στην Αλβανία αποφεύγοντας τα εμπόδια στο εμπόριο

25. Όταν οι άμεσες ξένες επενδύσεις φέρνουν τεχνολογικής φύσης θετικές εξωτερικότητες στη χώρα υποδοχής τότε:

- A.** Η χώρα αναχώρησης θα πρέπει να επιδοτήσει την πολυεθνική
- B.** Και η χώρα υποδοχής και η χώρα αναχώρησης πρέπει να φορολογήσουν την πολυεθνική
- Γ.** Και η χώρα υποδοχής και η χώρα αναχώρησης πρέπει να επιδοτήσουν την πολυεθνική
- Δ.** Η χώρα υποδοχής θα πρέπει να επιδοτήσει την πολυεθνική
- Ε.** Δεν πρέπει να φορολογούμε τις πολυεθνικές

5. Λυμένες Ασκήσεις

1. Οι αγορές εργασίας στις χώρες Α και Β φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα. Οι μισθοί εκφράζονται σε ευρώ.

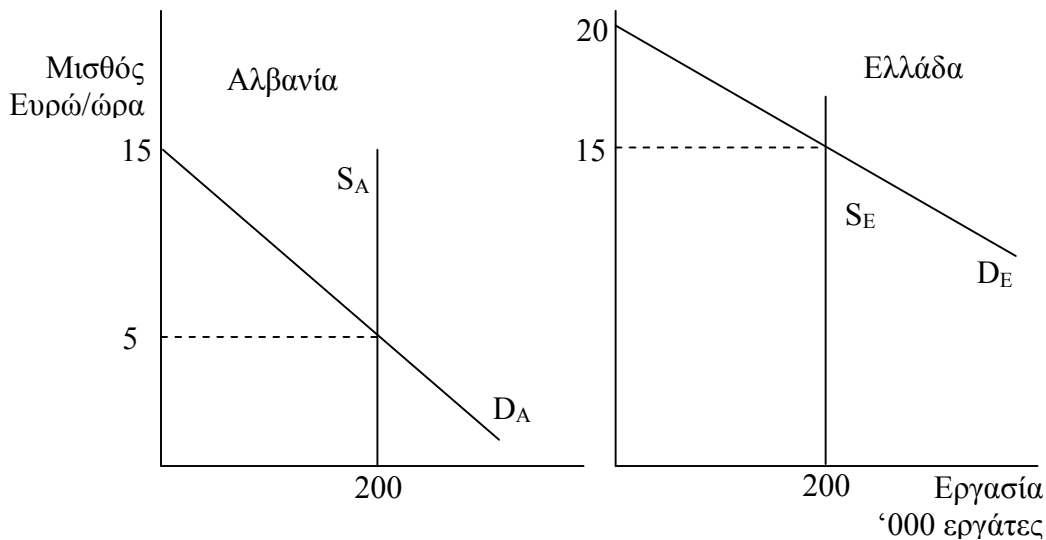
- A. Ποιός είναι ο μισθός σε κάθε χώρα με απουσία μετανάστευσης;
- B. Εάν οι εργάτες μπορούν να μετακινηθούν ελεύθερα ανάμεσα στις δύο χώρες, ποιά χώρα θα είναι η πηγή των μεταναστών και ποιά ο αποδέκτης; Ποιά θα είναι η επίπτωση της μετανάστευσης στους μισθούς και στις δύο χώρες;
- Γ. Υποθέστε ότι η κυβέρνηση της χώρας Β αποφασίζει να κλείσει τα σύνορά της σε μετανάστες από την χώρα Α με αποτέλεσμα όχι μόνο να μην μπαίνει κανείς μετανάστης από τη χώρα Α αλλά και μερικοί μετανάστες που είχαν έλθει, να φύγουν. Ποιά θα είναι η επίπτωση αυτής της πράξης στους μισθούς, στους εργάτες, στους εργοδότες και των δύο χωρών; Ποιά θα είναι η επίπτωση στη παγκόσμια ευημερία;

Απάντηση άσκησης 1

- A. Με απουσία μετανάστευσης και απουσία οποιουδήποτε εμποδίου στην αγορά εργασίας (κατώτατος μισθός, κ.λ.π), ο μισθός στις δύο χώρες θα φτάσει τα αντίστοιχα σημεία ισορροπίας, δηλαδή 10 ευρώ/ώρα στη χώρα Α και 14 ευρώ/ώρα στη χώρα Β.
- B. Εάν ο συντελεστής εργασία είναι κινητικός τότε θα υπάρξει μετανάστευση από τη χώρα με τους μικρότερους μισθούς προς τη χώρα με τους υψηλότερους μισθούς. Δηλαδή εργάτες από τη χώρα Α θα μεταναστεύσουν στη χώρα Β μέχρι οι μισθοί στις δύο χώρες να εξισωθούν.
- Γ. Με απουσία μετανάστευσης οι μισθοί θα αυξηθούν πάλι στη χώρα Β και θα μειωθούν στη χώρα Α. Οι εργάτες της χώρας Α που δεν είχαν μεταναστεύσει θα χάσουν διότι οι μισθοί τους θα μειωθούν (ειδικά εάν γυρίσουν πίσω

αρκετοί μετανάστες που είχαν πάει στη χώρα Β). Οι μετανάστες θα χάσουν διότι θα αντιμετωπίσουν μικρότερους μισθούς γυρνώντας στη χώρα Α. Οι εργάτες στη χώρα Β (και όσοι μετανάστες από τη χώρα Α καταφέρουν να μείνουν στη χώρα Β) θα κερδίσουν διότι οι μισθοί τους θα αυξηθούν και πάλι (όχι ακριβώς στα προηγούμενα επίπεδα των 14 ευρώ/ώρα, αλλά κοντά σε αυτά). Η απώλεια ευημερίας και στις δύο χώρες είναι το τρίγωνο που σχηματίζεται σε κάθε χώρα από τις καμπύλες προσφορά και ζήτησης εργασίας και τη γραμμή των 12 ευρώ/ώρα (γραμμή ισορροπίας με μετανάστευση).

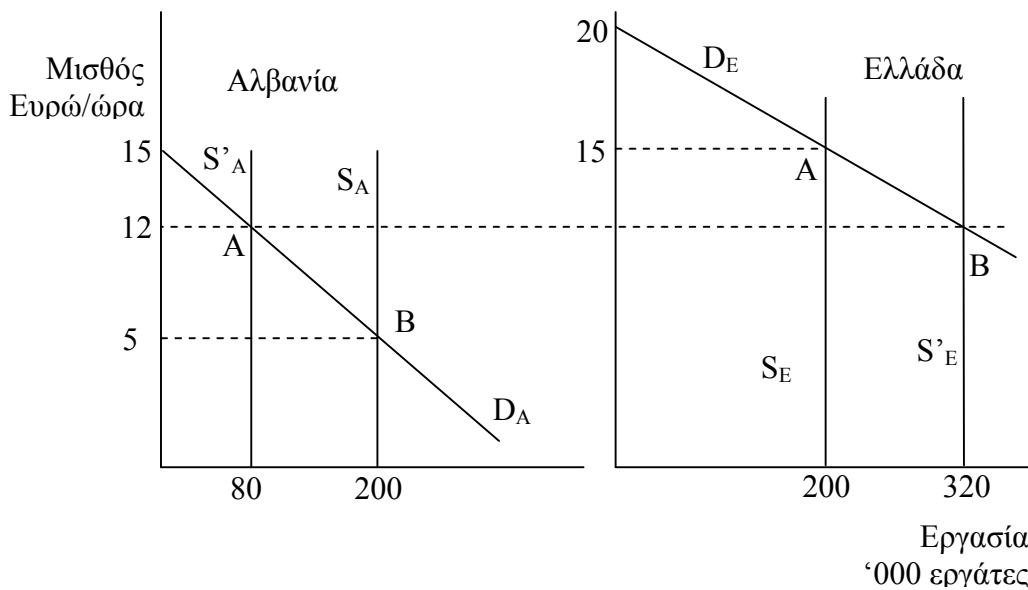
2. Υποθέστε ότι τα παρακάτω γραφικά αναπαριστούν τις αγορές εργασίας στην Ελλάδα και την Αλβανία.

- A. Εάν επιτραπεί η μετανάστευση ανάμεσα στην Ελλάδα και την Αλβανία, να δείξετε τις επιπτώσεις στους μισθούς σε κάθε χώρα, και τις επιπτώσεις στο προϊόν των δύο χωρών.
- B. Ποιά θα είναι η επίπτωση στο παγκόσμιο προϊόν;
- Γ. Ποιές διαμάχες θα υπάρξουν σχετικά με τη μετανάστευση σε Ελλάδα και Αλβανία;
- Δ. Με ποιό τρόπο το ελεύθερο εμπόριο αγαθών θα επηρεάσει τα κίνητρα για μετανάστευση ανάμεσα στις δύο χώρες;

Απάντηση άσκησης 2

- A. Η μετανάστευση θα είναι από την Αλβανία (χώρα χαμηλών μισθών) προς την Ελλάδα (χώρα υψηλότερων μισθών). Η μετανάστευση περίπου 120.000 εργατών από την Αλβανία στην Ελλάδα θα φέρει την προσφορά στην Αλβανία στους 80.000 εργάτες και το μισθό ισορροπίας στα 12 ευρώ/ώρα. Στην Ελλάδα η προσφορά εργασίας θα φτάσει στους περίπου 320.000 (200.000 έλληνες και περίπου 120.000 μετανάστες) και ο μισθός ισορροπίας θα πέσει στα 12 ευρώ/ώρα.

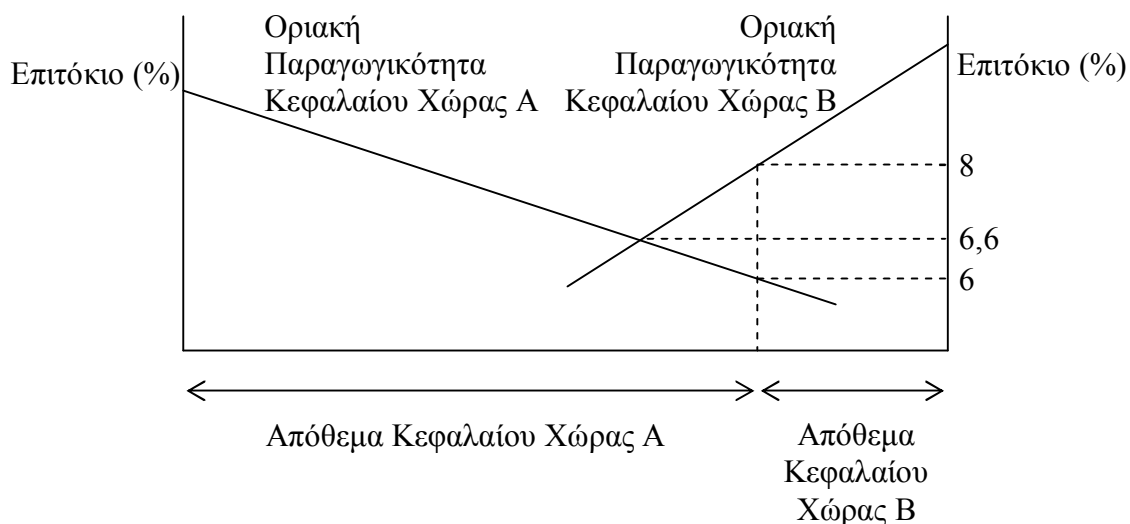

Β. Στην Αλβανία η μείωση του προϊόντος ισούται με την επιφάνεια κάτω από την καμπύλη ζήτησης εργασίας (την επιφάνεια του τραπεζίου AB 80 200). Στην Ελλάδα η αύξηση του προϊόντος ισούται με την επιφάνεια κάτω από την καμπύλη ζήτησης εργασίας (την επιφάνεια του τραπεζίου AB 320 200). Η αύξηση στην Ελλάδα είναι πολύ μεγαλύτερη της αντίστοιχης μείωσης στην Αλβανία και έτσι το καθαρό παγκόσμιο προϊόν θα αυξηθεί.

Γ. Στην Αλβανία, οι εργοδότες θα παραπονούνται για την μετανάστευση (μείωση προϊόντος) ενώ οι εναπομείναντες εργάτες θα είναι ευχαριστημένοι (αύξηση μισθών). Στην Ελλάδα θα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

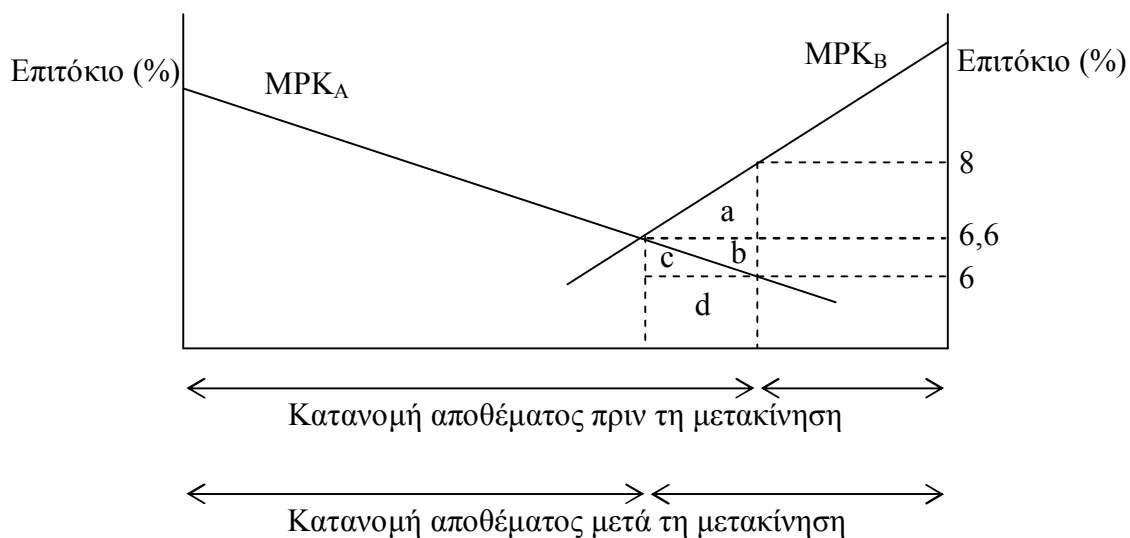
Δ. Το ελεύθερο εμπόριο μπορεί να μετριάσει αυτές τις επιπτώσεις και τη τάση για μετανάστευση. Η παραγωγή περισσότερο έντασης εργασίας αγαθών στην Αλβανία και έντασης κεφαλαίου στην Ελλάδα θα αυξήσει τη ζήτηση για εργασία στην Αλβανία και θα την μετριάσει τη ζήτηση για εργασία στην Ελλάδα στερώντας κίνητρα από τους μετανάστες να μετακινηθούν.

3. Η οριακή παραγωγικότητα του κεφαλαίου στη χώρα Α και τη χώρα Β φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα.

- A. Εάν το αρχικό επιτόκιο στη χώρα Α είναι 6% και στη χώρα Β είναι 8%, υπάρχει κίνητρο διεθνούς δανεισμού ανάμεσα στις δύο χώρες; Εάν ναι, προς ποιά κατεύθυνση θα κινηθούν τα κεφάλαια;
- B. Με δεδομένες τις σχέσεις του διαγράμματος, ποιά θα είναι το επιτόκιο στο οποίο θα σταματήσει η κίνηση κεφαλαίου (ο διεθνής δανεισμός);
- Γ. Ποιά είναι η επίπτωση της κίνησης των κεφαλαίων στους δανειστές και τους δανειζόμενους και συνολικά στη χώρα Β;
- Δ. Ποιά είναι η επίπτωση της κίνησης των κεφαλαίων στους δανειστές και τους δανειζόμενους και συνολικά στη χώρα Α;
- E. Ποιά είναι η επίπτωση της κίνησης του κεφαλαίου στον παγκόσμιο πλούτο;

Απάντηση άσκησης 3

- A. Λόγω της διαφοράς των επιτοκίων (6% και 8%) υπάρχει κίνητρο να μετακινηθεί κεφάλαιο από τη χώρα Α (με αφθονία κεφαλαίου) στη χώρα Β όπου μπορεί να απασχοληθεί με 8%.
- B. Η κίνηση του κεφαλαίου θα σταματήσει όταν τα επιτόκια των δύο χωρών ισορροπήσουν. Αυτό γίνεται εκεί που οι δύο γραμμές οριακής παραγωγικότητας του κεφαλαίου τέμνονται. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα αυτό συμβαίνει σε επιτόκιο περίπου 6,6%.
- Γ. Στη χώρα Β, οι δανειζόμενοι θα είναι ευτυχείς να δανειστούν με 6,6% (αφού είχαν επιτόκια 8% πριν τη κίνηση του κεφαλαίου). Οι δανειστές όμως στη χώρα Β (π.χ. οι τράπεζες) που δάνειζαν με 8% τώρα βλέπουν τα επιτόκια να πέφτουν στο 6,6%. Η χώρα Β όμως, συνολικά θα είναι καλύτερα μετά τη μετακίνηση του κεφαλαίου.

Για να το αναλύσουμε αυτό θα βρούμε την αύξηση του προϊόντος μετά την μετακίνηση του κεφαλαίου από τη χώρα Α στη χώρα Β. Το προϊόν που παράγεται από το κεφάλαιο που μετακινείται είναι η επιφάνεια κάτω από τη γραμμή οριακής παραγωγικότητας κεφαλαίου της χώρας Β και για το ποσό του κεφαλαίου που μετακινείται. Αυτή η επιφάνεια είναι: $a+b+c+d$. Όμως οι κάτοικοι της χώρας Β αποπληρώνουν ποσό ίσο με την επιφάνεια $b+c+d$. Συνεπώς η καθαρή οφέλειά τους είναι ίση με την επιφάνεια a .

- Δ. Οι κάτοικοι της χώρας Α δανείζουν κεφάλαιο στους κατοίκους της χώρας Β και έτσι τα επιτόκια αυξάνονται από 6% σε 6,6%. Συνεπώς αυτοί που δανείζουν κεφάλαια στη χώρα Β οφελούνται 0,6% παραπάνω επιτόκιο ενώ αυτοί που δανείζονται αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο επιτόκιο κατά 0,6%. Αφού κάποιο ποσό κεφαλαίου μετακινείται στη χώρα Β, η χώρα Α θα παράγει λιγότερο. Η μείωση αντιστοιχεί με την επιφάνεια $c+d$. Όμως, η χώρα παίρνει αποπληρωμή από το κεφάλαιο που δάνεισε στη χώρα Β ίσο με $b+c+d$. Συνεπώς υπάρχει μία καθαρή αύξηση κατά b .
- Ε. Ο παγκόσμιος πλούτος αυξάνει κατά επιφάνεια ίση με $a+b$ λόγω του ότι κεφάλαιο κινείται από χώρα χαμηλής παραγωγικότητας (χώρα Α) σε χώρα υψηλότερης παραγωγικότητας (χώρα Β). Από αυτή την αύξηση του παγκόσμιου πλούτου, ποσό ίσο με b κερδίζει η χώρα Α και ποσό ίσο με a η χώρα Β.
4. Υποθέστε ότι οι ΗΠΑ έχουν έναν εταιρικό φόρο ίσο με 50% και η Σαουδική Αραβία έχει αντίστοιχο φόρο 30%. Εάν η θυγατρική μιάς κάθετα ολοκληρωμένης πολυεθνικής εταιρείας κερδίζει 100.000 δολάρια από τη λειτουργία της στη Σαουδική Αραβία, υπολογίστε το φόρο που η πολυεθνική θα πλήρωνε με το φορολογικό κώδικα των ΗΠΑ. Ξαναυπολογίστε το φόρο που θα πληρώσει η πολυεθνική εάν ο φόρος που πληρώνεται σε ξένες χώρες λόγω θυγατρικών εκπίπτει από τη φορολογία στις ΗΠΑ. Ποιό σύστημα συμφέρει περισσότερο την πολυεθνική και ποιό το Αμερικανικό δημόσιο. Μαντέψτε ποιό σύστημα ισχύει.

Απάντηση άσκησης 4

	Φόρος χωρίς έκπτωση	Φόρος με έκπτωση
Κέρδη θυγατρικής	\$100.000	\$100.000
Φόρος Σαουδικής Αραβίας	\$30.000	\$30.000
Επαναπατριζόμενο κέρδος	\$70.000	\$70.000
Φόρος ΗΠΑ	\$35.000	\$20.000
	(50% των 70 χιλ που επαναπατρίστηκαν)	50 χιλ (50% του 100 χιλ.) μείον 30 χιλ που πληρώθηκαν στη Σαουδική Αραβία)
Καθαρό κέρδος	\$35.000	\$50.000

6. Θέματα για συζήτηση

1. Συζητήστε τον επόμενο πίνακα που δείχνει το απόθεμα της ροής (από και προς) των άμεσων ξένων επενδύσεων για επιλεγμένες χώρες της Βόρειας Αμερικής, Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής.

Κράτος	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Από το Κράτος		Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Προς το Κράτος	
	1990	2004	1990	2004
ΗΠΑ	431	2.018	395	1.474
ΗΒ	229	1.378	204	772
Ιαπωνία	201	371	10	97
Γερμανία	152	834	111	348
Καναδάς	85	370	113	304
Ιρλανδία	13	96	42	229
Κίνα	4	39	21	245
Βραζιλία	41	64	---	151
Μεξικό	1	16	22	183
Αφρική	20	46	59	219
Παγκόσμιες	1.785	9.732	1.769	8.895

δισ. δολάρια. Πηγή: UNCTAD, World Investment Report (2005).

2. Σχολιάστε τον επόμενο πίνακα που δείχνει τις μεγαλύτερες πολυεθνικές του κόσμου στο 2004.

Θέση	Εταιρεία	Χώρα	Δραστηριότητα	Σύνολο Πωλήσεων	% Πωλίσ. στο Εξωτερικό
1.	Exxon	U.S	Πετρέλαιο	237,1	70,4
2.	BP	UK	Πετρέλαιο	232,6	82,9
3.	Shell	Netherlands	Πετρέλαιο	201,7	64,4
4.	General Motors	U.S	Αυτοκίνητα	185,5	27,8
5.	Ford	U.S	Αυτοκίνητα	164,2	37,0
6.	Chrysler	Germany	Αυτοκίνητα	154,0	35,8
7.	Toyota	Japan	Αυτοκίνητα	149,2	58,6
8.	General Electric	U.S	Ηλεκτρικά	134,2	40,3
9.	Texaco	U.S	Πετρέλαιο	120,0	60,2
10.	Total	France	Πετρέλαιο	118,1	80,2
11.	VW	Germany	Αυτοκίνητα	98,4	72,4
12.	ConocoPhillips	U.S	Πετρέλαιο	90,5	32,5
13.	IBM	U.S	Υπολογιστές	89,1	62,1
14.	Siemens	Germany	Ηλεκτρονικά	83,8	77,0
15.	Hitachi	Japan	Ηλεκτρονικά	80,6	26,3
16.	Hewlett-Pack.	U.S	Ηλεκτρονικά	73,1	60,0

δισ. δολάρια. Πηγή: UNCTAD, World Investment Report (2005).

3. Πολύ πρόσφατα, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος απέκτησε τη Τουρκική τράπεζα FinansBank. Σχολιάστε αυτή την εξαγορά. Είναι η Εθνική Τράπεζα μιά πολυεθνική επιχείρηση ή η εξαγορά είναι μια απλή Άμεση Ξένη Επένδυση στη Τουρκία; Από ποιούς παράγοντες εξαρτάται η απάντησή σας; Ποιοί από τους λόγους που αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία είναι ο κυριότερος λόγος αυτής της εξαγοράς;
4. Η Marfin Investments Group (MIG) είναι ελληνική εταιρεία συμφερόντων Dubai. Η εξαγορά της Εγνατίας Τράπεζας από την MIG είναι Άμεση Ξένη Επένδυση; Με δεδομένο ότι στην MIG ανήκει και η Λαϊκή Τράπεζα Κύπρου, είναι η εξαγορά της Εγνατίας Τράπεζας μέρος μιας δημιουργίας πολυεθνικού τραπεζικού ομίλου; Η MIG απέκτησε μέσω του ΧΑΑ θέση στον ΟΤΕ γύρω στο 20%. Είναι ο ΟΤΕ θυγατρική της MIG;
5. Η εταιρεία Vivartia (ΔΕΛΤΑ, Chipita, Goodys, κ.λ.π) έχει αγοράσει εταιρείες παγωτού και γάλακτος σε διάφορες Βαλκανικές χώρες δημιουργώντας ένα πολυεθνικό όμιλο. Τί είδους ολοκλήρωση επιδιώκει η Vivartia, κάθετη ή οριζόντια.
6. Πριν από μερικά χρόνια η εταιρεία Palco που είχε εργοστάσια εσωρούχων στη Θράκη, μετακινήθηκε στη γειτονική Βουλγαρία. Τι είδους μετακίνηση συντελεστών είναι αυτή; Γιατί έγινε;
7. Ποιοί είναι οι λόγοι για τους οποίους καμμία μεγάλη πολυεθνική εταιρεία κατασκευής αυτοκινήτων δεν έχει θυγατρικές στην Ελλάδα; Ποιοί από τους λόγους δημιουργίας μιας πολυεθνικής δεν συνάδουν με τη δημιουργία θυγατρικής στην Ελλάδα σε αυτό τον κλάδο; Σε ποιούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας παρατηρείτε κίνηση πολυεθνικών στην Ελλάδα;
8. Το Ελληνικό κράτος είναι υπέρ ή κατά της εγκατάστασης πολυεθνικών στη χώρα; Εάν ναι, τι κάνει για να βοηθήσει την εγκατάσταση των πολυεθνικών;
9. Το Ελληνικό κράτος είναι υπέρ ή κατά της επέκτασης ελληνικών πολυεθνικών σε συγκεκριμένες περιοχές της Ευρώπης (Βαλκάνια, πρώην ανατολικές χώρες, κ.λ.π); Εάν ναι, τι κάνει για να βοηθήσει την επέκταση των πολυεθνικών;
10. Στο πίνακα του θέματος 1, φαίνεται ότι η Ιρλανδία είναι ο πρωταθλητής προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ευρώπη. Κάνετε μια μικρή έρευνα στο διαδίκτυο και βρείτε πληροφορίες για το Ιρλανδικό θαύμα. Ποιές είναι οι κύριες αιτίες προσέλκυσης ΑΞΕ στην Ιρλανδία, σε ποιές οικονομικές δραστηριότητες και από ποιά κυρίως χώρα;